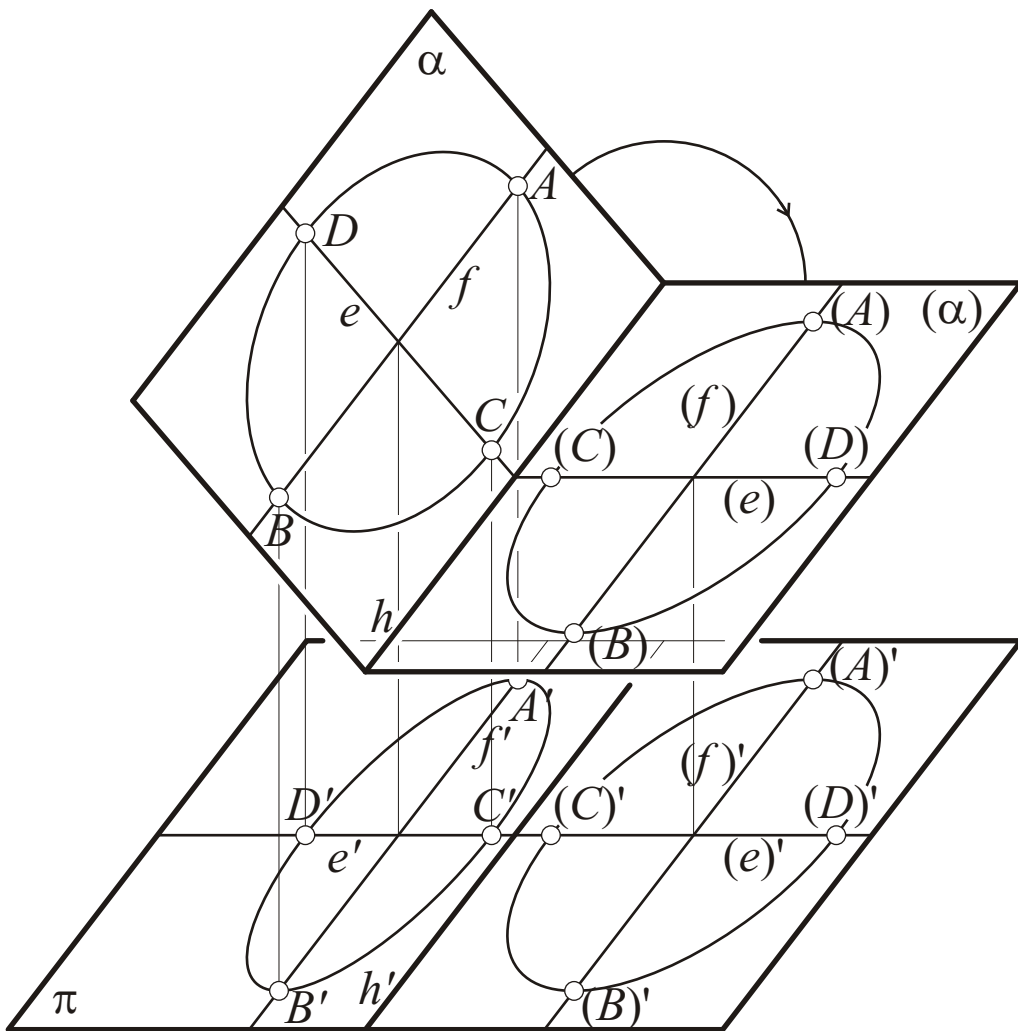

KÖRÁBRÁZOLÁS

3. A kör merőleges vetülete, körábrázolás

A leforgatott kép és a vetület merőleges affin kapcsolatban van, így *a kör merőleges vetülete ellipszis.*

A képellipszis $A'B'$ *nagy-tengelye* a kör f *fővonalra* illeszkedő AB átmérőjének vetülete. Hossza megegyezik a kör átmérőjével: $A'B' = AB$.

A képellipszis $C'D'$ *kis-tengelye* pedig az e *esés-vonalra* illeszkedő CD átmérő képe. Hossza:

$$C'D' = CD \cdot \cos \varphi,$$

ahol φ a kör α síkjának a képsíkkal bezárt szöge.

A körábrázolás lépései

A kör ábrázolásához ismerni kell:

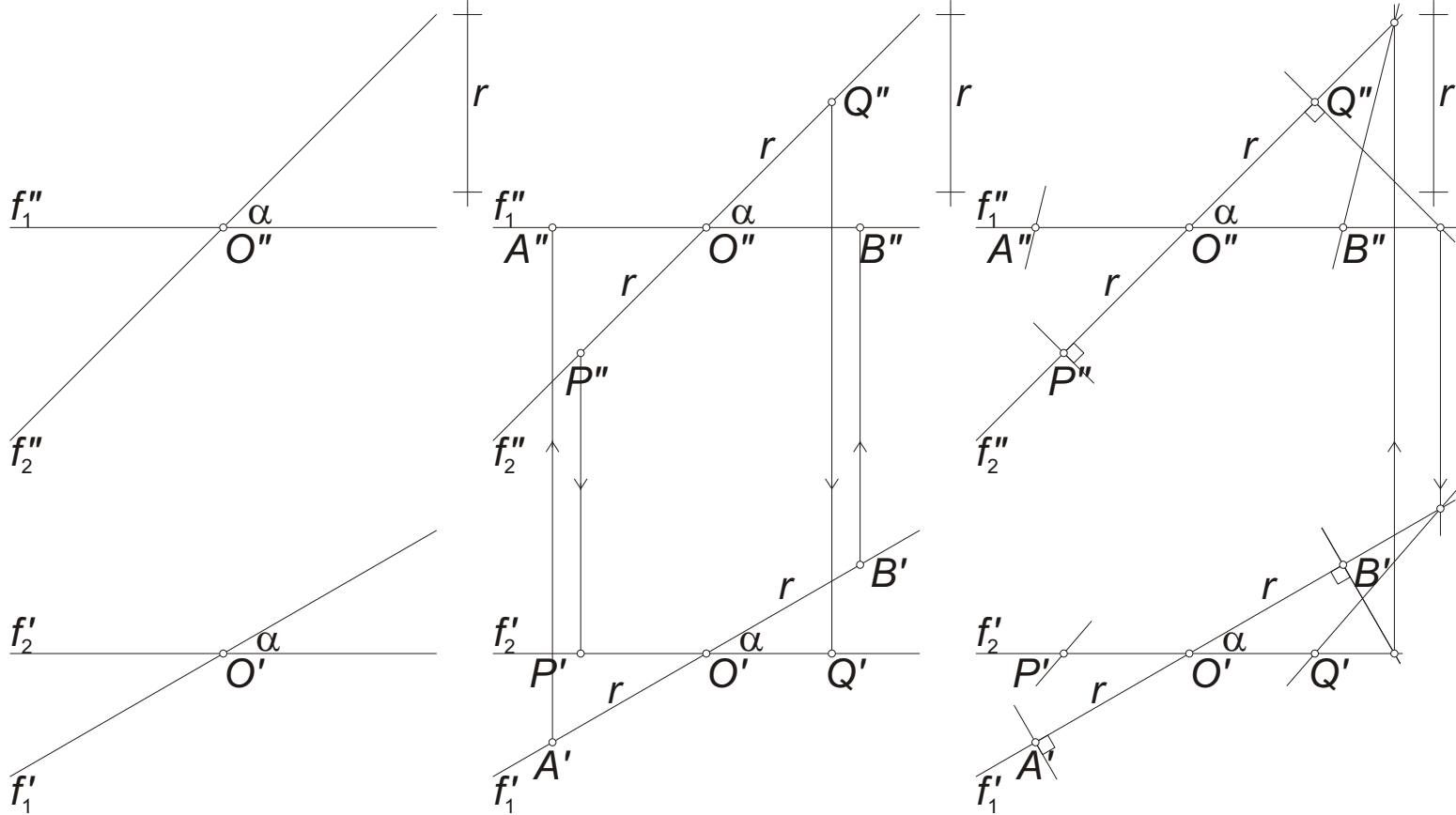
- a kör *középpontját*,
- a kör *sugarát*,
- a kör *síkját*.

Egy feladat megoldása során ezek explicit előállítására az első feladat, amely általában a kör síkjának leforgatását igényli.

Kétképsíkós ábrázolásban a szerkesztés során elő kell állítani az alábbi, úgynevezett **lényeges átmérők** *mindkét képét* a végpontjaikhoz tartozó *érintőkkel* együtt:

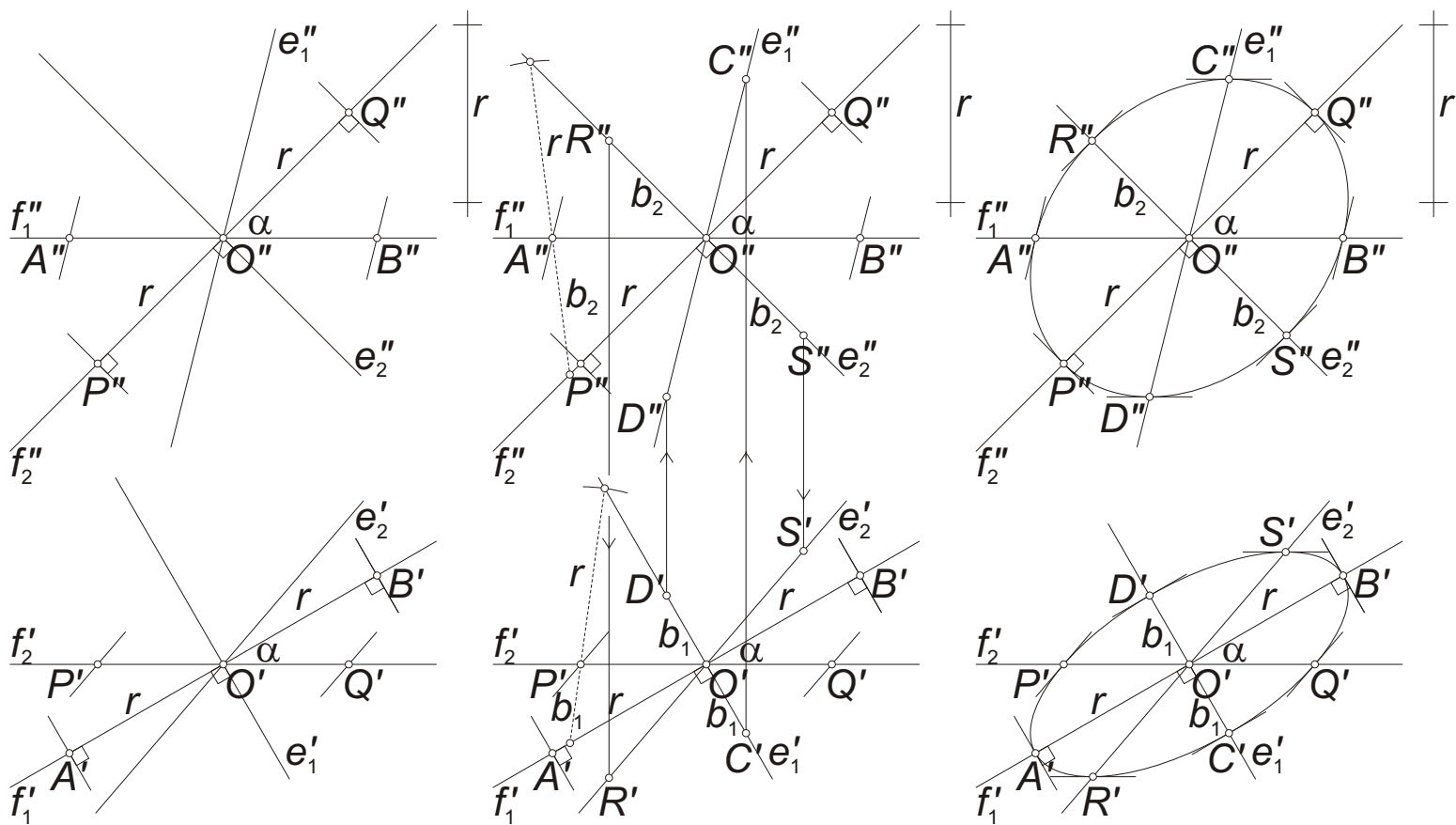
- az I. kép ellipszis nagytengelyére képeződő átmérőt,
- az I. kép ellipszis kistengelyére képeződő átmérőt,
- a II. kép ellipszis nagytengelyére képeződő átmérőt,
- a II. kép ellipszis kistengelyére képeződő átmérőt,
- a szélső pontokat tartalmazó átmérőt.

Végül a lényeges átmérők, valamint a feladatban megadott görbepontok és érintők figyelembevételével (görbevonalzó segítségével) meg kell rajzolni a kép ellipsziseket.

Ábrázoljuk az $\alpha = [f_1, f_2]$ (fővonalával adott) síkra illeszkedő, O középpontú r sugarú kört.

1. Kijelöljük a fővonalakra illeszkedő átmérőket. Az f_1 egyenesre illeszkedő AB átmérő az I. képen nem rövidül: $A'O' = B'O' = r$. A végpontok II. képe rendezővel adódik. Hasonló módon, az f_2 egyenesen $P''O'' = Q''O'' = r$, és az I. képeket rendezőkkel kapjuk.
2. Mivel AB az I. PQ pedig a II. kép ellipszis nagytengelye, ezért a végpontokhoz tartozó érintők rendre az α sík f_1 ill. f_2 fővonalára merőleges, I. ill. II. esésvonalakra illeszkednek.

3. Az előbbi érintőkkel párhuzamosan, az O középponton át fölvesszük az e_1 és e_2 esésvonalakat is. Ezekre illeszkednek a kistengelyekre képeződő átmérők.
4. A kistengelyek végpontjait a papírírcsík szerkesztés alkalmazásával kapjuk. Az I. képen az AB nagytengely és az ellipszis P pontja alapján dolgoztunk, a II. képen pedig a PQ nagytengelyből és az A pontból kiindulva végeztük el a szerkesztést. A kapott C, D , ill. R, S pontokat rendező jelöli ki az e_1 és e_2 egyenesek II. ill. I. képen.
5. A C és D pontban f_1 -gyel, az R és S pontban pedig f_2 -vel párhuzamos az érintő. Végül megrajzoljuk a görbe képeit.